

Van afvalstroom naar reparatiekans

WAT REPAIR CAFES SIGNALEREN EN WAT
GEMEENTEN KUNNEN DOEN

21-05-2026 | Tess Schram

In het kort: bruikbare onderdelen gaan verloren

Repair Cafes zien regelmatig dat een apparaat als geheel niet meer te repareren is, maar dat onderdelen nog bruikbaar kunnen zijn voor een andere reparatie. Een koffieapparaat kan kapot zijn, terwijl de pomp nog werkt. Een papierversnipperaar kan niet meer te herstellen zijn, terwijl de katrollen nog bruikbaar zijn. Een stofzuiger kan worden afgedankt, terwijl klepjes, slangetjes, schakelaars of andere onderdelen opnieuw gebruikt kunnen worden.

Nu verdwijnen dit soort onderdelen vaak alsnog in de afvalstroom. Niet omdat Repair Cafes ze niet willen gebruiken, maar omdat er geen duidelijke tussenstap is tussen: “dit apparaat is niet meer te repareren” en “dit apparaat wordt afgevoerd als afval.”

Daar zit de kans: als onderdelen eerder worden herkend, zorgvuldig worden gedemonteerd en tijdelijk beschikbaar blijven, kunnen meer reparaties worden uitgevoerd. Dat betekent minder afval, beter gebruik van grondstoffen en een praktische invulling van circulair beleid.

WAAROM DIT BELANGRIJK IS VOOR GEMEENTEN

Voor gemeenten raakt dit direct aan afvalpreventie, VANG, circulaire economie en de ambitie om repareren toegankelijker te maken voor inwoners. Het gaat niet om een losse vraag van Repair Cafes om meer opslagruimte, maar om een bredere vraag: hoe voorkomen we dat bruikbare onderdelen te vroeg uit de keten verdwijnen?

Repair Cafes hebben hierin een belangrijke signalerende rol. Zij weten welke apparaten vaak binnenkomen, welke onderdelen regelmatig nodig zijn en waar reparaties nu vastlopen. Tegelijk zijn het vrijwilligersinitiatieven. Hun kracht zit in repareren, kennis delen en inwoners helpen, niet in het beheren van een complete onderdelenstructuur.

Daarom vraagt dit om samenwerking. Gemeenten kunnen helpen door ruimte te verkennen, het gesprek met milieustraten en kringlopen te organiseren, juridische en praktische vragen bespreekbaar te maken en te onderzoeken welke kleine proef binnen de bestaande routes mogelijk is.

BELANGRIJKSTE INZICHTEN

Op 20 mei kwamen Repair Cafés uit Bilgaard, Stiens, Drachten, Surhuisterveen en Oosterwolde samen om praktijkervaringen te delen met het doel om scherp te krijgen wat er nu gebeurt, waar waarde verloren gaat en wat nodig is om bruikbare onderdelen beter te benutten. Uit het gesprek kwamen vijf duidelijke inzichten naar voren.

1. Er verdwijnt bruikbare waarde in de afvalstroom

Niet elk apparaat is nog te repareren, maar onderdelen zoals pompen, schakelaars, condensatoren, snoeren, oprolautomaten en stofzuigeronderdelen kunnen soms nog een andere reparatie mogelijk maken.

2. Repair Cafés herkennen die waarde in de praktijk

Vrijwilligers zien aan de reparatietafel welke onderdelen kansrijk zijn, welke apparaten regelmatig terugkomen en waar reparaties nu op vastlopen.

3. Er is geen gedeelde structuur voor onderdelen

Er is meestal geen vaste plek, geen overzicht en geen gedeelde werkwijze om bruikbare onderdelen te bewaren, terug te vinden of met andere Repair Cafés te delen.

4. Toegang tot apparaten vraagt om een eerdere tussenstap

Bruikbare onderdelen moeten eerst worden beoordeeld, veilig gedemonteerd en bewaard, voordat het resterende materiaal als grondstof wordt verwerkt.

5. Gemeenten kunnen randvoorwaarden mogelijk te maken

Denk aan ruimte, afspraken met milieustraten en kringlopen, juridische duidelijkheid, kleine proeven en verbinding met onderwijs, sociaal domein of regionale partners.

1. Wat Repair Cafes in de praktijk zien gebeuren

Repair Cafes kijken anders naar kapotte apparaten dan de meeste inwoners. Waar een inwoner vaak denkt: “stuk, dus weg”, zien reparateurs welke onderdelen nog bruikbaar kunnen zijn. Aan de reparatietafel wordt zichtbaar dat een apparaat niet altijd volledig waardeloos is wanneer reparatie als geheel niet meer lukt.

Voorbeelden uit de bijeenkomst:

- Bij een koffieapparaat, zoals een Senseo, kan de pomp soms nog bruikbaar zijn voor een ander apparaat.
- Bij een papierversnipperaar waren kunststof onderdelen kapot, maar zaten er nog katrollen in die mogelijk opnieuw gebruikt hadden kunnen worden.
- Bij stofzuigers kunnen klepjes, slangetjes, schakelaars of andere onderdelen nog waarde hebben voor een volgende reparatie.
- Bij kleine elektrische apparaten worden onderdelen zoals condensatoren, schakelaars en snoeren regelmatig herkend als mogelijk bruikbaar.
- Bij oprolautomaten kunnen snoeren, schakelaars of haspelonderdelen nog bruikbaar zijn, ook als het apparaat als geheel wordt afgedankt.

Welke onderdelen verdwijnen nu uit beeld

De onderdelen die tijdens de bijeenkomst werden genoemd, geven een concreet beeld van wat er nu vaak verloren gaat. De lijst hieronder is geen definitieve standaardlijst voor alle Repair Cafes. Elk Repair Cafe heeft een eigen praktijk, eigen vrijwilligers en eigen type reparaties. Wel laat de lijst zien welke onderdelen vaker worden herkend als waardevol.

De feedback van de Repair Cafés laat zien dat niet alleen opslag belangrijk is, maar ook de volgorde in de verwerking. Bruikbare onderdelen zoals motoren, schakelaars, voedingen, printplaten, koolborstels, pompen, snoeren en klixons moeten eerst worden herkend, veiliggesteld en waar mogelijk zorgvuldig gedemonteerd. Pas daarna zou het resterende materiaal als grondstof verwerkt moeten worden. Daarmee ontstaat een duidelijke tussenstap tussen afdanken en recycling: eerst kijken wat nog als onderdeel kan worden gebruikt, daarna pas verwerken wat echt niet meer bruikbaar is.

Veelvoorkomende onderdelen	Mogelijke waarde voor reparatie
Motoren	Kunnen bij bepaalde apparaten opnieuw worden ingezet of dienen als bron voor specifieke reparaties
Schakelaars en klixons	Regelmatig bruikbaar bij kleine elektrische reparaties, waaronder temperatuurgevoelige schakelingen
Voedingen en printplaten	Kunnen waardevol zijn bij elektronische reparaties, mits veilig en zorgvuldig gedemonteerd
Koolborstels	Veelvoorkomend slijtageonderdeel bij apparaten met motoren
Pompen	Vooraf genoemd bij koffieapparaten, zoals Senseo's. Kunnen soms ook in andere apparaten bruikbaar zijn
Snoeren en snoertjes	Relatief makkelijk te bewaren en opnieuw te gebruiken
Oprolautomaten	Bijvoorbeeld relevant bij stofzuigers of vergelijkbare apparaten met oprolmechanisme
Stofzuigeronderdelen	Veelgevraagd, bijvoorbeeld klepjes, slangetjes, aansluitstukken of oprolmechanismen

Het ideaalbeeld: een autosloopsysteem voor onderdelen

Een van de Repair Cafes maakte de vergelijking met de autosloop. Als een auto niet meer rijdt, betekent dat niet dat alle onderdelen waardeloos zijn. Bruikbare onderdelen worden uit de auto gehaald, opgeslagen en later opnieuw gebruikt voor reparaties. Voor huishoudelijke apparaten bestaat zo'n structuur nog nauwelijks. Een kapot koffieapparaat, een stofzuiger of een papierversnipperaar verdwijnt vaak als geheel uit beeld, ook als er nog bruikbare onderdelen in zitten.

Dit voorbeeld laat goed zien waar de langere termijn naartoe kan: een systeem waarin onderdelen uit afgedankte apparaten niet automatisch afval worden, maar opnieuw beschikbaar komen voor reparatie. Dat hoeft niet meteen een grote provinciale onderdelenbank te zijn. Een eerste stap kan ook bestaan uit een kleine lokale proef, een demontageplek bij een kringloop, een regionale onderdelenhub of afspraken met milieustraat en Repair Cafes. Het belangrijkste is dat er een georganiseerde tussenstap ontstaat.

2. Waar hergebruik van onderdelen nu vastloopt

De bijeenkomst laat zien dat het probleem niet zit in gebrek aan motivatie. Repair Cafes zien de waarde van onderdelen en willen graag meedenken. Het probleem zit in de manier waarop de keten nu is georganiseerd. Tussen "apparaat is niet meer te repareren" en "apparaat wordt afgevoerd" zit op dit moment nauwelijks een georganiseerde tussenstap. Daardoor verdwijnen bruikbare onderdelen vaak voordat iemand kan beoordelen of ze nog een andere reparatie mogelijk kunnen maken.

1. BRUIKBARE ONDERDELEN VERDWIJNEN TE SNEL UIT BEELD

Veel apparaten gaan na een mislukte reparatie of na inlevering direct door naar milieustraat, winkelinzameling of afvalverwerking. Op dat moment is er vaak geen gelegenheid meer om onderdelen apart te houden. Daardoor verdwijnen pompen, schakelaars, snoeren, klepjes, slangetjes, condensatoren en andere onderdelen uit beeld, terwijl ze mogelijk nog bruikbaar zijn voor een volgende reparatie.

2. ER IS GEEN VASTE PLEK OM ONDERDELEN TE BEWAREN

Sommige Repair Cafes bewaren kleine onderdelen, zoals snoeren, schakelaars of losse stekkers. Grotere onderdelen zijn lastiger. Daarvoor ontbreekt vaak ruimte. Soms bewaart een vrijwilliger onderdelen thuis. Dat laat de betrokkenheid zien, maar het is geen duurzame oplossing. Het maakt het systeem afhankelijk van een persoon. Ook zijn onderdelen dan niet altijd vindbaar voor andere reparateurs of andere Repair Cafes.

3. VRAAG EN AANBOD KOMEN NIET BIJ ELKAAR

Een onderdeel dat bij het ene Repair Cafe overblijft, kan bij een ander Repair Cafe precies nodig zijn. Op dit moment is daar geen goed overzicht van. Daardoor kan een bruikbaar onderdeel ergens blijven liggen, terwijl elders een reparatie niet doorgaat omdat datzelfde onderdeel ontbreekt.

4. DEMONTEREN VRAAGT ZORGVULDIGHEID, BEGELEIDING EN ORGANISATIE

Repair Cafes hebben veel technische kennis. Vrijwilligers weten vaak goed hoe apparaten uit elkaar gehaald kunnen worden en leren voortdurend bij. Het probleem is dus niet dat de kennis ontbreekt. De vraag is vooral hoe demonteren in de toekomst goed georganiseerd kan worden.

Repair Cafes staan ervoor open om hun kennis te delen en bijvoorbeeld studenten, jongeren of nieuwkomers te begeleiden. Tegelijk vraagt dit om een duidelijke werkstructuur. Als apparaten verkeerd worden gedemonteerd, kunnen juist de bruikbare onderdelen alsnog beschadigd raken. Daarom is goede begeleiding belangrijk. Repair Cafes kunnen hierin een waardevolle rol spelen, maar omdat zij beperkt open zijn en draaien op vrijwilligers, kan dit niet volledig op hun bord terechtkomen.

5. TOEGANG TOT APPARATEN WORDT BEPERKT DOOR REGELS EN AFVALROUTES

Een belangrijk knelpunt is dat Repair Cafes niet altijd bij afgedankte apparaten kunnen komen op het moment dat er nog bruikbare onderdelen in zitten. Zodra apparaten via milieustraat, inzamelpunt of afvalbak in een formele afvalroute terechtkomen, mag er vaak niet zomaar meer iets uit worden gehaald voor hergebruik.

Daardoor verdwijnen onderdelen uit beeld voordat iemand kan beoordelen of ze nog bruikbaar zijn. Het gaat dus niet alleen om de vraag of Repair Cafes onderdelen willen bewaren, maar ook om de vraag waar in de keten apparaten nog beschikbaar zijn voor demontage.

3. Welke kansen liggen er?

De kansen zitten niet in een grote oplossing, maar in het organiseren van een praktische tussenstap. Daarmee kunnen bruikbare onderdelen eerder worden herkend, zorgvuldig worden gedemonteerd, tijdelijk worden bewaard en opnieuw beschikbaar komen voor reparatie.

1. MEER KANS OP SUCCESVOLLE REPARATIES

Als veelgevraagde onderdelen beter beschikbaar zijn, kan dat de kans op succesvolle reparaties vergroten. Denk aan pompen voor koffieapparaten, schakelaars, condensatoren, snoeren, oprolautomaten en stofzuigeronderdelen. Voor inwoners maakt dit repareren praktischer, vooral wanneer een reparatie nu vastloopt omdat een klein onderdeel ontbreekt.

2. MINDER BRUIKBARE WAARDE RICHTING AFVAL

Niet elk apparaat kan als geheel worden gered. Maar dat betekent niet dat alle onderdelen waardeloos zijn. Door onderdelen eerder apart te houden, kan waarde behouden blijven. Daarmee wordt afvalpreventie praktisch gemaakt.

3. REPAIR CAFES VERSTERKEN ZONDER ZE TE OVERVRAGEN

Repair Cafes kunnen aangeven welke onderdelen vaak nodig zijn, welke apparaten regelmatig terugkomen en welke onderdelen kansrijk zijn voor hergebruik. Ook kunnen zij kennis delen en waar mogelijk mensen begeleiden.

Hun rol moet wel passend blijven. Vrijwilligers kunnen niet verantwoordelijk worden gemaakt voor het beheren van een volledige onderdelenstructuur. De kans ligt daarom in samenwerking, met Repair Cafes als praktijkexperts en andere partijen voor ruimte, afspraken en organisatie.

4. MILIEUSTRATEN EN KRINGLOPEN BETER BENUTTEN ALS SCHAKEL

Milieustraten en kringlopen zijn logische partners, omdat daar veel apparaten terechtkomen. De vraag is wat er binnen de bestaande regels en werkwijzen mogelijk is. Bijvoorbeeld: kan er een stap worden ingebouwd voordat apparaten definitief afval worden? Is een kleine demontageplek mogelijk? Kan een kringloop een rol spelen in het apart houden van bepaalde apparaatgroepen? Of kan er gestart worden met een beperkte proef rond onderdelen met laag risico?

5. SOCIALE EN EDUCATIEVE WAARDE TOEVOEGEN

Demonteren, sorteren en leren repareren kan ook sociale en educatieve waarde hebben. Denk aan studenten, jongeren, nieuwkomers of inwoners die via begeleiding werkervaring, taalvaardigheid of praktische vaardigheden kunnen opdoen. Als de organisatie goed wordt ingericht, kan dit vraagstuk bijdragen aan leren, meedoen, vakmanschap en verbinding in de buurt.

6. LEREN VOOR EEN CIRCULAIR AMBACHTSCENTRUM

Een lokale of regionale proef kan helpen om concreet te maken wat een circulair ambachtscentrum of circulair ambachtsnetwerk in de praktijk vraagt. Denk aan functies zoals inzameling, demontage, opslag, registratie, reparatie, educatie en sociale deelname. Door klein te testen, ontstaat beter zicht op wat later regionaal of provinciaal georganiseerd kan worden.

4. Advies en acties voor de gemeente

De Repair Cafes hebben een duidelijk signaal afgegeven: er verdwijnt bruikbare waarde in apparaten die nu als afval worden afgevoerd. Gemeenten kunnen helpen om dit signaal te vertalen naar een praktische verkenning. Het advies is om niet meteen een grote onderdelenbank op te zetten, maar te starten met een afgebakende proef. Zo wordt duidelijk wat werkt, welke afspraken nodig zijn en welke rol verschillende partijen kunnen spelen.

1. ERKEN DIT ALS KANS VOOR AFVALPREVENTIE

Neem het hergebruik van onderdelen mee als concrete kans binnen afvalpreventie, VANG en circulair beleid. Het gaat niet alleen om het ondersteunen van Repair Cafes, maar om de vraag hoe bruikbare waarde langer in de keten kan blijven. Daarmee sluit dit onderwerp aan bij gemeentelijke doelen rond minder afval, hergebruik en circulaire economie.

2. TOETS WELKE ONDERDELEN GESCHIKT ZIJN VOOR EEN EERSTE PROEF

Gebruik de onderdelen die in de bijeenkomst zijn genoemd als startpunt: pompen, condensatoren, schakelaars, snoeren, oprolautomaten, stofzuigeronderdelen, klepjes en slangetjes. Toets met enkele Repair Cafes welke onderdelen het meest kansrijk zijn voor een eerste proef. Het gaat daarbij om onderdelen die herkenbaar, praktisch te bewaren en veilig genoeg zijn om mee te starten.

3. VERKEN MET MILIEUSTRAT EN KRINGLOOP WAT MOGELIJK IS

Onderzoek waar apparaten nu uit beeld verdwijnen en of er een stap mogelijk is voordat bruikbare onderdelen definitief afval worden. Een gemeente kan hierin het gesprek organiseren met milieustraat, kringloop en betrokken Repair Cafes. De centrale vraag is: wat kan binnen de huidige wetgeving en werkwijze wel? Denk aan een aparte route voor bepaalde apparaten, een demontageplek, een samenwerking met een kringloop of afspraken over het apart houden van specifieke onderdelen.

4. MAAK RUIMTE VOOR EEN KLEINE, AFGEBAKENDE PROEF

Start niet te breed. Kies een beperkte categorie onderdelen of apparaten en maak duidelijke afspraken. Bijvoorbeeld:

- welke onderdelen worden bewaard;
- wie beoordeelt of een onderdeel bruikbaar is;
- waar onderdelen tijdelijk worden opgeslagen;
- wie toegang heeft tot de onderdelen;
- wanneer iets alsnog wordt afgevoerd;
- hoe veiligheid en verantwoordelijkheid worden geregeld.

5. BETREK ONDERWIJS OF SOCIAAL DOMEIN WAAR DAT LOGISCH IS

Verken of studenten, jongeren of inwoners die via begeleiding werkervaring, taalvaardigheid of praktische vaardigheden kunnen opdoen, kunnen bijdragen aan demonteren, sorteren of registreren. Dit moet goed georganiseerd worden, zodat Repair Cafes niet extra worden belast. Hun rol kan liggen in kennisdeling en begeleiding. De organisatie van planning, ruimte en verantwoordelijkheid vraagt om andere partners.

6. KIJK NAAR REGIONALE SAMENWERKING

Niet elke gemeente hoeft zelf een volledige oplossing te ontwikkelen. Een regionale onderdelenhub, gedeelde demontageplek of samenwerking met meerdere gemeenten kan realistischer zijn. Dit is vooral interessant wanneer meerdere gemeenten met dezelfde vragen zitten of wanneer er al regionale samenwerking bestaat rond afval, kringloop, onderwijs of circulaire economie.

7. GEBRUIK DE PROEF ALS BOUWSTEEN RICHTING CIRCULAIR AMBACHTSCENTRUM

Gebruik de opbrengsten van de proef om concreter te maken wat een circulair ambachtscentrum of circulair ambacht netwerk kan betekenen. De proef kan laten zien welke functies nodig zijn, welke partijen een rol kunnen spelen en welke afspraken belangrijk zijn. Zo wordt het onderwerp niet te groot gemaakt, maar wel verbonden aan de langere termijn.

MOGELIJKE EERSTE STAP

Een logische eerste stap is een kort verkennend overleg met gemeente, milieustraat, kringloop en enkele betrokken Repair Cafes.

Doel van dat overleg:

- scherp krijgen waar apparaten nu uit beeld verdwijnen;
- bepalen welke onderdelen geschikt zijn voor een eerste proef;
- verkennen of er een kleine opslag- of demontageplek mogelijk is;
- benoemen welke juridische en praktische vragen eerst uitgezocht moeten worden;
- bepalen of regionale samenwerking kansrijk is.

Met deze stap wordt het praktijksignaal van Repair Cafes vertaald naar een haalbare route: niet meteen een groot systeem optuigen, maar gericht onderzoeken hoe bruikbare onderdelen langer beschikbaar kunnen blijven voor reparatie.